

ABONAMENTUL:
Pe un an . . . 24 Cor.
Pe o jum. de an 12 „
Pe trei luni . . . 6 „
Pentru România şi străinătate:
Pe un an . . . 40 lei.
Pe o jum. de an 20 „

GAZETA TRANSILVANIEI

ZIAR POLITIC NAŢIONAL.

REDACTIA
ŞI ADMINISTRAŢIA
Târgul Inului Nr. 30.

INSERATELE
se primesc la administraŢia. Preţul după tariful şi învoială.

Manuscrisele nu se înapoiază.

TELEFON Nr. 286.

Primul congres al Reuniunilor femeilor române din Ungaria.

Convocare.

Reuniunea fem. rom. din Braşov convoacă

Primul congres

al

Reuniunilor fem. rom. din Ungaria

cu scopul de a înființa uniunea femeilor române din Ungaria pe zilele de 3/16 și 4/17 Iunie 1913 la sărbătorile Rosaliilor în orașul Braşov cu următoarea

Ordine de zi:

Luni 3/16 Iunie.

I-a ședință. Inceputul la 11 ore a. m.

1. Cuvântul de deschidere de pres. Maria B. Baulescu.

2. Constituirea adunării.

3. Constatarea Reuniunilor și a persoanelor prezente.

4. Pertractarea obiectelor: a) Problema educației flicelor noastre. b) Cultivarea sentimentului religios și îngrijirea lăcașurilor sfinte. c) Cultivarea industriei naționale femeiești și păstrarea și perfecționarea motivelor naționale. d) Educația sistematică în gospodărie și industrie casnică. e) Instituțiile filantropice anume: îngrijirea bolnavilor, a celor lipsiți, a celor săraci. f) Cestiunea înființării unui mare Orfelinat.

5. Pronunțarea în principiu pentru constituirea »Ununii«.

6. Alegerea comisiunilor necesare pentru obiectele de sub a.—f.

Marți în 4/17 Iunie.

A II-a ședință. Inceputul la 10 ore a. m.

1. Raportele comisiunilor.

2. Proiectul de statute.

3. Fixarea locului congresului viitor.

4. Constituirea provizorie a Uniunii.

Programul sărbătorilor:

Luni în 3/16 Iunie.

1. La 9 ore dim. Serviciu divin în biserică Sîntului Nicolae cu chemarea Duhului Sfânt.

2. La 11 ore. Deschiderea Congresului în sala festivă a gimnaziului român.

3. La 1½ ore. Masă comună în sala Redutei orașenești.

4. La 4 ore p. m. Visitarea Internatului-Orfelinat.

5. Seara. Festivalul Reuniunii de cântări din Braşov cu reprezentarea operei »Cavaleria rusticana« de Mascagni și a »Șezătoarei« de Dr. T. Brediclanu.

Marți în 4/17 Iunie.

1. La 10 ore dim. A II-a ședință a Congresului.

2. La ora 1 întrunire la casa de tir unde se va putea lua masa, și în decursul după-amiezii distracții pe terasă, cântece și dansuri reprezentate de elevele Internatului-Orfelinat.

Mercuri 5/18 Iunie.

Eventuale excursiuni.

P. S. Pentru a putea îngriji de locuințe rugăm a ne înștiința cât mai de vreme numărul membrilor din delegație.

Reuniunile, cari voese să prezenteze memoriile pentru punctele 1—6 din adresă, să le prezenteze subsemnatei până în ziua de 25 Maiu (2 Iunie) a. c. Maria B. Baulescu, Braşov, Strada Fântânii 81.

Comitetul.

Simțim o deosebită satisfacție sufletească, când putem da loc în fruntea numărului nostru de astăzi convocării la Braşov a primului congres al Reuniunilor femeilor române din patrie. Ne bucurăm, că în fine o idee măreață, care ani de zile a format obiectul preocupărilor inițiatorilor acestui congres și a opiniei publice române, s'a făcut timp cu deosebire în urma străduințelor laudabile depuse de presidenta reuniunii femeilor române din Braşov, d-na Maria B. Baulescu, și ne bucurăm de acest fapt cu atât mai mult cu cât tocmai Braşovul, acest centru românesc cu atâtea tradiții scumpe, este chemat să dea un nou avânt niștințelor culturale, economice și umanitare ale poporului nostru prin înjgheburarea unei acțiuni, care are să ducă cu un pas însemnat mai departe rolul important al femeii române pe toate terenele publice cari li stau deschise.

Istoria desvoltării popoarelor civilizate ne serveste cu numeroase dovezi, că acolo, unde spiritul de asociere a pătruns pături largi ale societății omenești, acolo unde cei, cari s'au asociat pentru înjgheburarea unei acțiuni salutare, s'au întrunit cu cuget curat și voința firmă de-a lucra spre binele de-apropie, acolo s'au putut realiza lucruri

mărețe, pentru cari urmașii binecuvântă și vor binecuvântă pe înaintașii lor. La noi Românii, popor tînt secol de-arîndul în întunerecul neștiinței, a cărui sete după cultură națională și înaintare este zilnic împedecată de cei cari ne sunt dușmani și ne invidiază, — spiritul asocierii, produs de dorul de-a ține pas cu popoarele conlocuitoare, s'a manifestat mai târziu, dar cu toate acestea avem azi asociațiuni diferite, a căror activitate se refrînge în mod binefăcător asupra poporului nostru. Incercări de-a atrage în lupta noastră de emancipare și pe femeia română, a cărei colaborare la deslegarea problemelor cari țîntesc desvoltarea noastră, se impune din zi ce merge cu necesitate tot mai mare, mai mult decît la ori ce alt neam cu care locuim împreună, s'au făcut și în trecut, avem azi câteva ateliere de industrie de casă și câteva școli mai înalte de fete, însă înjgheburarea unei uniuni puternice a tuturor reuniunilor femeilor române dela noi, cari să conlucre împreună la promovarea acestor ramuri importante din domeniul cultural, economic și filantropic, s'a rezervat deabia acestor zile prin convocarea congresului la Braşov.

Ordinea de zi a congresului conține în resumat unele din cele mai arzătoare probleme, și cu toate greutățile începutului, avem firmă speranță, că lucrările congresului vor fi încoronate de succesul dorit.

Având această convingere firmă ne alăturăm din toată inima salutului calduros, cu care și-a încheiat d-na Maria B. Baulescu avîntata cuvîntare rostită la adunarea generală de Duminică trecută a reuniunii femeilor din Braşov, în care a expus demersurile făcute și importanța sărbătorilor apropiate:

Doamnelor! Primul congres al Reuniunilor femeilor române din Ungaria este convocat de noi pe Sfele sărbătorii ale Rosaliilor, pe zilele de 3/16 și 4/17 Iunie a. c. Participarea promisă de către 24 Reuniuni prin delegațiunile lor este un fapt, care constituie o cinste pentru Reuniunea noastră. Nu aflăm cîvinte ca să eşrim sentimentul înălțător ce pătrunde sufletul meu în fața acestei sărbători culturale, — unică în felul său până acum. — Doresc numai, ca împreună cu

d-voastră să dau expresiune din inimă curată, cu toată sinceritatea, cu toată dragostea de soră, cu toată expansiunea sufletească de care este capabilă inima femeiască: *că surorile noastre sunt așteptate cu dor, cu bucurie și cu brațele deschise.* — Vreau, Doamnelor, ca glasul meu, identificat cu glasul d-voastră, al femeilor române din Braşov, cu al tuturor Românilor de inimă din acest centru vechiu cultural, să buciune și să vestească, că surorile noastre sunt binevenite și că le salutăm cu dulcele graiu al limbei noastre zicîndu-le: *D-zeu să ni-le aducă sănătoase*“.

Pregătiri de război. *In timp ce la Londra urmează tratativele pentru semnarea preliminarilor păcii, — la Sofia, Belgrad și Atena diplomații și conducătorii armatelor sunt preocupați de apropiata izbucnire a războiului. Relațiunile între aliați și cu deosebire între Bulgaria și Serbia sunt atât de încordate, încît ne putem aștepta în fiecare moment la izbucnirea ostilităților pe întreaga linie.*

Intre delegații din Londra se observă de câteva zile o mare agitație. Dînew ar fi declarat eric, că Bulgaria nu va mai suferi trădarea tratativelor de pace și dacă aliații nu vor semna în timpul cel mai scurt preliminarile, Bulgaria va încheia singură pacea cu Turcia.

Chestiunea Silistrei.

— Continuarea expozeului d-lui Maiorescu la senat. —

Despre continuarea declarațiilor d-lui T. Maiorescu în ședința secretă de Luni a senatului, corespondentul nostru ne scrie următoarele:

București, 14 Maiu c.

Luni după amiază d-l T. Maiorescu a continuat la senat cu expozeul în chestia Silistrei. Vă trimitem extras al celor rostite de dînsul.

Expozeul.

Am arătat în ce situație, la 6 Octombrie 1912, guvernul a păstrat neutralitate, era vorba de îndreptarea situației creștinilor din Turcia și se cita art. 23 din tratatul din Berlin care avea sub ocrotirea lui și pe Românii Macedonenii. Marile Puteri ziceau Turcilor și beligeranților că se va menține statu

quo și față de această declarație ne am păstrat neutralitatea. După cîtva timp, după marile și neașteptatele succese contra Turciei, s'a schimbat formula: Beligeranții vorbeau de schimbări de frontiere și satisfacții teritoriale. Marile Puteri țînînd seamă de acest rezultat foarte însemnat, în locul formulei de statu quo, au introdus formula »les balcans aux états balcaniques«.

Din acest moment soarta tratatului dela Berlin era hotărâtă; chiar Marile Puteri ziceau: schimbări teritoriale.

În acel moment și România a trebuit să-și schimbe atitudinea. Nu ne mai mulțumeam cu simpla neutralitate. Trebuia ca cele două mari interese ale României din tratatul dela Berlin, granița și soarta Macedono-Românilor să fie astfel reprezentate.

Ar fi trebuit o mobilizare cu accent războinic?

Toate Marile Puteri, atât în delegațiunea Austro-Ungară cât și în Parlamentul german, ne-au zis: »Un război, o atitudine războinică, o mobilizare a României, este ceva periculos pentru noi« și ne sfătuiau să nu intrăm pe această cale.

Trebuiau ascultate sfaturile? Trebuie să ascultăm mai întîi de interesul țării care poate diferi de interesul celorlalte puteri. Și acel interes să fie conducerea noastră. Sfaturile puterilor nu sunt hotărâtoare; decisiv pentru noi era gîndul la interesul țării, căci alături de aceste sfaturi ne veneau indicații formale că o mare putere dela Nord nu ar sta liniștită, încît se prevedea pericolul unei acțiuni în aceea parte.

Dar venea altceva: între cele patru state balcanice era o alianță. Ne veneau sfaturi să ne alipim de alianța balcanică. Într-o conversație am întrebat ce e alianța balcanică? Știu că la 1886 a fost Silivnița între Bulgaria și Serbia, dar să vedem dacă acest bloc va putea rezista și după război.

Și atunci se va vedea ce înseamnă alianța balcanică. Dar a ne arunca în astfel de alianțe nu era prudent.

Aflasem și s-a constatat apoi, că aceea alianță nu era numai pentru o susținere reciprocă contra Turciei, dar avea dispozițiuni și pentru alte eventualități.

Se știe, că dacă Serbia ar fi fost atacată de Austro-Ungaria, Bulgaria era obligată să dea ajutor Serbiei, fixînd și cifra minimală de soldați și e probabil să presupunem că era și o contravaloare din partea Serbiei. Și dacă Bulgaria era atacată de altcineva, Serbia era obligată a-i da un ajutor între 120—200.000 de soldați.

O altă întrebare: era totuși cu putință ca România să ajungă la îndestularea ei fără să recurgă la violență?

Așa ne-o spuneau toate puterile, mai ales Germania și Rusia.

Dacă pentru Românii Macedonenii,

Drill oder Erziehung.

Dresagiul sau educația.

(Fine).

Prin anul 1908, din incidentul inaugurării Casei naționale din Sibiu, la care a luat parte multă lume și din România, scriitorul acestor rînduri am mers în trenul dela Făgăraș până la Sibiu, cu niște ofițeri cos. reg din un batalion de vînători, ce erau în manevră și unul începu îndată să cânte: »Eu sunt vînător, copil de munte« cu atîta foc și patos încît ori și cine l-ar fi considerat de român neaș, dar în curînd o dată pe nemțește în dialectul vienez: »Ich ein, Weaner Kind, habe in sechs Wochen perfect romanisch gelernt, aber diese barbarisch-mongolische Sprache kann ich unmöglich erlernen. (Eu copil al Vienei în 6 săptămîni am învățat perfect românește dar cu limba aceasta barbară mongolă în șase săptămîni și în 2 cesuri s'a tot silit să pronunțe câteva cuvînte în sunete unguerești și nu putea spre mai marele haz al camerazilor săi, unul locotenent, absolvent al școlii de război.

Fără îndoială, că limba română este una din cele mai ușoare de învă-

țat, pentru cel ce a învățat ceva latinește în gimnaziu sau dacă vorbește limba franceză ori italiană și deprinderea ofițerilor de limbă streine cu limba noastră poate să dea mai bune rezultate decît martirajul de pînă aci al soldaților. Dar pentru noi este de ajuns cu aceasta și un popor de peste 4 milioane care dăm țării și împăratului peste 200.000 de oșteni din cei mai fideli și de calitate primă, ne putem mulțumi cu atîta?

Armata și cea comună a încetat de a mai fi a dinastiei ori mercenară, ea este a țării și pretutindenea se vorbește de poporul în armă și de națiunea armată. Sarcinile cele multe și jertfele cele mari, noi le purtăm.

Pînă la catastrofa de Königrätz (1866) noi trebuia să întreținem și slăvim în gradele și comandamentele superioare ale flăcăilor noștri pe Reichsritterii și grafi sacralui imperiu german, pe cei fără de nici o avere dar cu atîta mai fuduli și aroganți față de ai noștri, fără de nume pompoase, dar cu piepturile oștelor de soare și de vînători — iar artileria și trupele tehnice erau ca un patrimoniu al celor din provinciile germane și cehe, polone etc. Cei câțiva copii de ai noștri, cari prin anul 50—60 al secolului trecut au fost primiți în școlile reale și de artilerie

fură desnaționalizați cu totul întru slăvirea genului lui *Arminius*, și cînd s'au întors între noi aproape nu ne mai puteam înțelege de loc cu ei. Azi dăm tot așa de buni artileriști și alte trupe tehnice ca și nemții, cehii și polonezii etc.

Dar dreptatea proverbială a împăratului față de noi unde a rămas? Regimentele grănicere transilvane au fost desființate la cererea jupănilor sași, totdeauna cuminți și provăzători, pe motiv că în anul 1848 grănicerii secui și-au călcat jurămîntul depus și Românii la un cas dat asemenea și l-ar putea călca! Iar cele din granița militară sârbo-croată fură desființate 3 decenii mai târziu, probabil fiind că sârbo-croații sub banul Iellacici în 1848—9 au salvat dinastia și au pînut la olaltă conglomeratul de popoare din Austria.

Ei bine revoluționarilor lui Kossuth și Klapk etc. li sau dat academia Ludovica din Budapesta și școala reală din Muraș-Oșorhei. Românilor din reg. I de graniță li s'au luat munții revendicați de peste 100.000 jugăre de stat, iar vr'o 30.000 jug. de cătră Universitatea săsească și celor din reg. II transilvan la fondurile grănicerilor dela Nășăud guvernul, cu aprobarea înaltă a Majestății Sale, a făcut părtași în zilele

trecute și pe descendenții celor veniți cu puhoiul galțian, iar celor din reg. 13 româno-bănățean, bravilor grăniceri ai lui Doda, li s'au impus licența maghiar din Caransebeș, susținut din banii lor.

Că a dat acum ministerul ces. reg. de război ordin ca câțiva ofițeri streini să ne învețe limba, este o prea mică consolățiune pentru noi, un popor de 4 milioane și pentru atâtea jertfe ce am adus și aducem pe altarul patriei. Este chiar în interesul lor să ai se dea în raport cu numărul și vrednicia noastră conducători cât mai mulți din neamul nostru și cînosători ai genului poporului nostru și valoarei sale și-o serioasă desvoltare a limbei române în școlile militare Altfel după Königrätz foarte ușor li se poate întîmpla un alt caz alde Kirklisse, Lüle-Burgas, Adrianopole etc.

Iată cum se face educația militară și civilă în limba proprie a celor rămași în urmă în cultură și civilizație. D-l *Colonel Sc. Paraitescu* comandantul Reg. Mibăiu Viteazu a făcut autorului distinsa onoare de a-l invita la serbarea de Unirea Principatelor (24 Ianuarie) făcută pe companiile regimentului. Lăsăm să urmeze programele la care am asistat la cele 12 companii:

Comp. I. Trăiască Regele, corul

comp. Însemnatatea zilei, d-l Comandant al comp. Noi (versuri de O. Goga) sold. Zimbal Christea. Degteapăte Române, corul comp. Trei Doamne și toți trei, versuri de G. Coșbu capor. Petrescu Nic. Măndruliță de la munte sold. Coheu Isac. Rugămîntea din urmă versuri de Coșbu sold. Holenda Alexandru. Părăiașul, corul companiei.

Comp. 6 Deposit (mai mult meseriași). Conferința, d-l locotenent Grigore Bădulescu. Hora Unirei, corul. Carol Vodă, versuri. Sergentul, versuri. Hal să tragem hora mare, cîntec. Pe al nostru steag e scris Unire.

Compania 4-a Hora unirei, Corul companiei cu dansuri. Însemnatatea zilei de 24 Ianuarie, Căpitan Capeleanu P. La armă (St. O. Iosif) serg. Ionescu Nifon. Monologe sold. Berecteanu Vasile. a) Ziua aniversarei, b) Veteranul, Corul companiei. Spre Balcani, de cap. Stanian. Serg Ionescu Nifon Imitațiuni după natură, sold. Beresteanu V. Varietate (harmonia) sold. Niță M. Dumitru. Desertorul, de loc. Corcu serg. Ionescu Nifon etc. Pui de lei, Corul companiei.

Credem, că e destul despre educația soldatului în limba lui proprie și de cel ce-l înțeleg.

Ion de pe Văcarea.

pentru rectificarea de hotar, nu se poate obține nimic, eu nu aș fi fost părtaș a unei politici de pace cu orice preț.

Protocolul dela Londra.

După încercarea d-lui Danew la Londra de a deplasa discuția s'a ajuns la protocolul, care este semnat de dl Mișu ca mandatar al României și dl Danew mandatar al Bulgariei, semnat la 16 Ianuarie 1913, și s'au consemnat punctele până unde s'au putut înțelege acești doi delegați. Iată cuprinsul protocolului:

Subsemnații dr. Stoian Danew, președintele Sobraniei și delegat al Bulgariei, și dr. Nicolae Mișu, delegat al României, întrunindu-se pentru a fixa punctele lor de vedere, ca să stabilească o înțelegere, au constatat:

1) Delegatul României ia act de declarația Bulgariei, că acordă autonomia școlilor și bisericilor române din Macedonia, cu subvenție din partea Statului.

2) Delegatul României declară: pentru ca relațiunile de prietenie între cele două State să devie mai strâns legate, este indispensabil o rectificarea de frontieră, ca o graniță în viitor, și propune ca noua linie de frontieră să plece dela Est de Turtucaia, până la Balci inclusiv.

3) Delegatul Bulgariei consideră că cererea României de a rectifica frontiera este admisibilă în principiu. Inși este surprins să constate că, după convorbirile avute cu dl Take Ionescu, ministru de Interne al României, reșea că Silistra și Balci nu erau înțelese în rectificarea cerută, delegatul României o cere acum.

Această propoziție este infirmată de chiar convorbirile avute înainte și este de aviz că singura rectificarea posibilă este următoarea: a) Bulgaria este gata să dărâme forturile dimprejurul Silistrei; în schimb România să se fortifice; b) Bulgaria consimte să dea României cele două triunghiuri cari intră în Dobrogea și un unghiu, având de bază țărmul Mării Negre pe o întindere de 5—6 kilometri, cu începere dela frontiera României.

dl Danew n'a înțeles pe dl Take Ionescu, continuă primul ministru, căci el nu vroia un lucru: să ne dea Silistra și Balci. Dacă în conversațiunile lui Danew cu Take Ionescu, acesta ar fi spus că nu cere Silistra, este evident că ei s'ar fi înțeles dela început și n'ar mai fi fost nici o discuție. Continuarea tratativelor arată contrariul.

Propunere inacceptabilă.

Când mi s'a comunicat acest protocol am zis, că propunerea Bulgariei este inacceptabilă și am întrebat dacă putem continua discuția pașnic sau o întrerupem. Ni s'a răspuns din partea Bulgariei că înțeleg să nu se rupă relațiunile.

Nu doream să lungim vorba, situațiunea era clară: Se poate sau nu.

Atunci ni s'a spus că, deoarece se s'a întrerupt la Londra discuția de pace între statele balcanice și Turcia, să continuăm discuția la Sofia. Am însărcinat pe dl Ghica de a face o ultimă ședință la Sofia. La o deosebită urgentă a mea, dl Ghica răspunde la 29 Ianuarie, ora 3 noaptea, primită de mine la 30 Ianuarie, ora 8 dimineață, că curierul neajungând până acum nu poate începe discuția până Mercuri. În acest interval Austria și Germania au făcut demersuri pe lângă dl Ghesof să ne dea Silistra, însă guvernul bulgar refuză.

La faimoasa și ultima conferință

din Sofia, la care a asistat pe lângă d-ni Danew și Ghica și d-l Sarafof, fost ministru al Bulgariei la Constantinopol, primesc relațiunile telegrafice dela d-nul Ghica, Sâmbătă 2 Februarie:

Iată răspunsul exact scris de guvernul bulgar: »Consimte la o rectificare a graniței, să dea în plus Medgidia-Tabia, fără Silistra, cele două unghiuri cari intră în Dobrogea, precum și un unghiu având ca bază Marea-Neagră, în mărime de 8 kilometri la mare. Această propunere se consideră ca neavenită în caz când nu se va ajunge la o înțelegere.»

La 4 Februarie 1913 ne-a sosit și raportul scris al d-lui Ghica, în care relatează, că s'au intrunit la ministerul cari intră în Dobrogea, unde erau cei de mai sus și le-am zis: ascult. Atunci a scos Sarafof o hârtie din buzunar, care conține propozițiile și după ce am copiat-o, i-am răspuns: Acesta este un refuz și cred, că guvernul bulgar a înțeles consecințele la cari se expune. La ora 4 și 20 s'a sfârșit convorbirea oficială. După aceea mi-am cerut permisiunea să vorbesc cu titlu privat, în care am arătat starea de spirit în România. La orele 5 d. a. Danew mi-a spus să dăm o notă la ziare, în care să spunem, că convorbirea va continua ceea ce am refuzat.

Intervenția pentru mediațiune.

La 4 Februarie 1913 intervențiunea diplomaților la noi pentru mediațiune.

În consiliul de miniștri un coleg al nostru — am dreptul să spun rezultatul — a propus mediațiunea după convențiunea dela Haga. Ne-am unit cu toții și în unanimitate s'a primit mediațiunea celor 6 puteri, adecă bunul sfat al Europei, însă nu cu obligațiune pentru noi, principiu menținut.

Mediațiunea înseamnă ceva. România nu e izolată în lume, e un stat european, spre occident sunt privirile ei. Putem avea interese balcanice însă nu suntem un stat balcanic.

Între cele șase puteri uite în t'r'o părere, situațiunea României, dacă va refuza este mai îngreuiată, dacă o primește, este mai ușoară.

Când am văzut, după câteva zile că se transformă mediațiunea în arbitraj, am refuzat. Și am păstrat mediațiunea în deplină libertate să o primim sau nu, iar la 9 Februarie am dat răspunsul, că o primim.

Am pregătit un memoriu pentru conferința dela Petersburg; nu am să îl ceteșc în întregime însă este o frază »Silistra este simbolul unei nedreptăți făcută nouă de Europa la 1878«. În memoriu am arătat, că Bulgaria prin cărți de școală, prin fortificații, prin hărți aprobate acum 4 ani de ministerul de război și date soldaților se prevedea, că Dobrogea e o Bulgarie neeliberată și deci aspirau la Dobrogea.

Ni s'a raportat dela Viena, că ministrul Bulgariei de acolo se miră de ce cerem Silistra ca un punct strategic, de oare-ce nici un bulgar serios nu se gândeste la Dobrogea.

Când i s'a spus, că sunt cărți și hărți, el a răspuns, că nu-i adevărat și că sunt născociri de ale dușmanilor. Inși când a venit documentata arătare din memoriu, parcă am câștigat pe jumătate procesul.

Cererile României.

În memoriul nostru, făcut la Petersburg, am cerut:

1. Silistra Dobrogei, ca cheie.

2. S'a recunoscut prin protocolul de la Londra, de către Bulgaria, ca ea să dărâme fortificațiile și noi să construim; cedarea celor trei triunghiuri mai sus specificate; precum și cedarea Medgidia-Tabiei.

Diferendul de tranșat acum nu este decât linia de frontieră cu câțiva chiiometri la Est de Silistra până la Balci, pentru a putea transforma Mangalia în port militar.

După multe cercetări cu oficiului de la statul-major român s'a constatat că trebuie 5—6 kilometri mai la Sud de Mangalia pentru aceste întăriri.

Eu n-am încredere în strategie; este o știință controversată. Când făceam studiile la Berlin, generalul Blumenthal contesta planurile lui Moltke. Dacă atunci era controversă, dar acum?

S'a emis părerea că s-ar putea face un port militar și mai la Nord de Mangalia.

Au venit din partea Bulgariei contra-observări la memoriul nostru. După două săptămâni am primit observări de la Viena, cari au motivat o circulară a mea către legațiuni, ca să nu insistăm asupra Silistrei și că dacă va fi silită Bulgaria să cedeze, atunci va fi o dușmănie perpetuă între noi și ei.

La 8 Martie am dat următoarea circulară legațiunilor:

»Unul din argumentele Bulgariei contra cedării Silistrei este că această cedare va da naștere la o inimicizie. Credem argumentul fără valoare, de oarece nouile achiziții dau naștere la alte probleme ca construirea unui port la Marea Egee, construcții de căi ferate etc.

Aceste probleme sunt așa de importante încât toate preocupările Bulgariei vor fi în această direcțiune, așa va uita de pretinșă inimicizie.

»Dacă România ia Silistra cu o linie de frontieră rezonabilă, școli, biserici, etc., ea va putea vedea cu liniște complicațiile de prevăzut între aliații de azi; contrar, România va fi în necesitate să se amestece la ce se va întâmpla.»

Puterile și România.

Vorbind despre sprijinul guvernului României față de cauza Macedo-Românilor, dl Maiorescu arată cine a sprijinit România la Petersburg.

Germania înzistase la început să ne primească la conferința dela Londra. Italia ne-a comunicat o notă, scrisă chiar de mâna ministrului Italiei la București, dl Fasciotti, în care se spune că această putere face demersuri pe lângă Bulgaria în sensul vederilor României.

Austria ne comunica că sprijină cererile României. Dar Franța, Rusia și Anglia?

Anglia, rezervată dar cu bunăvoință, sfătua România să nu apuce o

cale războinică, chiar victorioasă, va pierde influența politică.

În Franța, în acest răstimp, a fost o dezbateră parlamentară, în care Pichon a zis: »Pentru a regula diferendul româno-bulgar, ambasadorul nostru la Petersburg a luat inițiativa unei apropieri româno-bulgare.

Rusia, trebuie să recunoască, că ea, de astădată, cu deosebire de 1878, și-a dat osteneala de a realiza pe cât a crezut, dorințele României.

Rusia, poate într-o stare de curetare politică, care nu pare asemănătoare dispoziției dela 1878, — poate nedreptatea comisă atunci va fi încolțit un sentiment de altă natură, — în orice caz ea cu Austria, care ne-a sfătuit să fim neutrii, după schimbarea teritorială s'a simțit datoră să ne susție cât a crezut de cuviință.

Diamandy dela Roma ne comunică știrea confirmată de ambasadorul din București, că Sassoan a făcut demersurile la Sofia, în termeni destul de imperioși, ca să se înțeleagă cu România.

Textul protocolului dela Petersburg.

»Și acum, domnilor senatori, iată conținutul aceluiași protocol. Vedeti, îl țin înfășurat în vată pentru ca să nu se strice pețele.

Când îl voi depune în arhivă, îi voi scoate vata spre satisfacerea ziaristilor. Am făcut toate sforțările pentru ca rezultatul mediațiunii să ne fie favorabil, mediațiune în care chestiunea principală era Silistra, întrucât ea devenise o chestie de prestigiu național și cu sforțările noastre și cu bunăvoința Puterilor am ajuns la următorul rezultat, pe care veți avea a-l accepta sau nu:

I. În urma examinării memoriilor și actelor prezentate de guvernele statului român și celui bulgar, Puterile recunosc că Silistra trebuie să fie a României. (Prin această redacțiune, spune dl prim-ministru, și care e datorită d-lui Deleassé, Puterile au voit să afirme că înțeleg să repare nedreptatea ce ni s'a făcut în trecut.)

II. Noua frontieră va pleca de la un punct în sus de Dunăe la aproximativ (environ) trei chilometri de periferia orașului, va tăia drumurile Rusciucului și al Șumlei tot la 3 kilometri de periferia orașului și va ajunge la noua frontieră.

III. O comisiune bulgaro-română va fixa noua frontieră în termen de 3 luni dela data protocolului.

Această comisiune va putea să aibă recurs și la experți numiți de Puterile mediațoare.

IV. Locuitorii bulgari din orașul Silistra și din teritoriul cedat cari în 6 luni dela data protocolului vor declara că vor să părăsească aceste locuri, vor fi despăgubiți de România. O comisiune mixtă va fixa despăgubirile și comisiunea va putea să aibă recurs la experți desemnați de Puterile mediațoare.

V. Conferința ia act de anga-

jamentul Bulgariei de a nu fortifica sau de a dărâma fortificațiile, existente dela Dunăe până la Marea Neagră. Zona în care este astfel interzis de a ridica fortificații se va fixa în șase luni dela data protocolului, de o comisiune mixtă care va putea să se ajute de experți numiți de Puterile mediațoare.

VI. Conferința ia act de declarațiile Bulgariei, din protocolul dela Londra, prin care se asigură cuțovlahilor autonomie școlară și bisericăască cu dreptul României de a subvenționa bisericile și școlarele, întrucât acestea vor fi frecventate de Români.

VII. Conferința constată bunele dispozițiuni ale Bulgariei și afirmă că Puterile îi vor ține socoteala pentru sacrificiile, care le face.

Incheierea expozeului.

După cetirea protocolului dl prim-ministru spune:

»Acum d-lor, după ce ați auzit această expunere, guvernul nu vă cere nici vot de încredere, nici aprobarea actelor sale.

Guvernul cere ca d-voastră să-l autorizați să pună în lucrare protocolul.

Să constatăm drepturile vecinice ale românilor macedoneni. Să constatăm dacă trebuie să ni se atribuie Silistra.

Atât prin urmare: se pune în vedere pentru punerea în lucrare a protocolului.

Țin să vă spun însă că România nu e obligată, pentru tot ceea ce obținut, la nici un contra-echivalent. România are mâinile libere și poate să-și aranjeze soarta cum va crede în viitor, fără să fie învâluită soarta României. Nu ne-am legat cu nimic față de Bulgaria, fiindcă nu se putea ca un guvern conștient de datorie să angajeze țara pentru un timp mai lung decât acela al răspunderii și al activității acestui guvern.

Expozeul primului ministru a fost ca și în prima ședință întrerupt de aplauzele majorității parlamentare.

Declarațiile dlui Tache Ionescu.

După expozeul dlui Maiorescu a vorbit dl Tache Ionescu, spulberând legenda, că la Londra dânsul a renunțat la Silistra, la ceea ce de altcun nu era autorizat nici dânsul, nici nimenea.

dl T. Ionescu își încheie vorbirea, referitor la cele expierate în Londra, spunând:

Ca să încheiu, în scrisoarea ce am scris dlui Maiorescu, prin care îi expun tot ceea ce am văzut acolo, am mai adăugat că *puterile sunt pentru pace, că de un războiu între noi și Bulgaria nu vrea nimeni să audă, și că acel războiu poate avea consecințe grave pentru noi.*

Cu această declarație s'a încheiat ședința secretă de Lună.

Împăratul Germaniei în Anglia.

Împăratul Wilhelm va face în August o vizită la curtea regală engleză. El va fi însoțit de cele mai mari vapoare germane de războiu. Împăratul va lua calea spre Portsmouth, dar pe drum se va întâlni la Spithead cu regele George al Angliei și cu flota engleză. Domniitorii vor trece în revistă ambele flote, apoi vor pleca la Portsmouth și de aici la Londra.

Procesul Lukács-Désy.

Eri s'a început procesul Lukács-Désy la tribunalul din Budapesta. Acuzatul Désy are trei apărători: Vázsonyi, Zboray și bar. Horváth Emil. Prezidentul Baloghy deschizând ședința, anunță că se va pertracta cauza criminală a lui Désy Zoltan, acuzat cu calomnie publică.

După luarea naționalului lui Désy, prezidentul cetește catalogul martorilor. Cel dintâiu e Lukács. Primministrul nu e prezent.

Se ridică procurorul Dr. Sélley și face cunoscut, că primministrul Lukács de-oamdată nu se poate prezenta, din cauza ocupațiunii sale oficiale și pentru alte afaceri de stat.

După ce se cetește numele tuturor martorilor, dintre cari unul nu sunt de față, se cetește actul de acuză. Din acesta reiese, că Désy Zoltán, la e

Ceva despre box.

Cea mai firească armă de apărare a omului este pumnul. A te servi de el când ești atacat e un lucru firesc, e legitim. Știința care te învăță să te folosești cât mai bine, îndemnănic și isteț de pumn se cheamă: box. Nici un altfel de luptă nu stă așa de aproape de firea și viața noastră, în orice loc, în orice timp ca lupta cu pumnii: boxul. Știind boxul, avem o armă sigură, suntem oricând gata de luptă, de-a ne apăra pe noi și semenii noștri. Să precizăm la început bine: *boxul nu reclamă putere herculeană, nici musculatură extraordinară ci numai corp sănătos, îndemnare și istețime.*

În Germania, Anglia, America, Franța, boxul e cel mai favorit și exercitat sport, e un sport care a câștigat toate inimile, în așa măsură că am ajuns timpul când un boxeur îndemnănic se bucură de același stimă, de același loc de cinste ca și un artist fie poet sau muzician, sculptor sau pictor. Boxeurul neînving e un erou național al căru nume e rostit cu evlavie. Și aceasta e cel mai bun semn al vremurilor noastre. Aceasta înseamnă un nou pas în progresul, în îmbunătățirea rasei omenești. Reînvoarea la sporturile bune, sănătoase, a celor vechi, va aduce cu sine multe binefaceri atât morale cât și fizice asupra acelor cari le practică.

Aflu deci locul să accentuez că boxul e acel sport prețios, care pe lângă dezvoltarea fizică, desvoaltă energia, curajul și sângele rece și mai presus de toate încrederea în puterile proprii.

E mare însă tabăra acelor cari se ridică năvalnic împotriva acestui sport. Unii afirmă că acest sport e bestial, brutal, sângeros și că o luptă de doi boxeuri oferă o priveliște disgustătoare.

E o judecată pripită, nedreaptă, o acuză nemeritată pe care o aduc aceia cari nu cunosc boxul, sport care zi de zi număra tot mai mulți aderenți, cucărând țări și neamuri.

E foarte adevărat că văzând pentru prima oară doi luptători trainați, cum își dau lovituri în față, brațe, pept cu toată puterea, — te întrebi mirat, cum pot ei suferi asemenea lovituri grele și crunte. Dar nu trebuie comparată senzibilitatea voastră cu al lor. Ei sunt trainați, pielea lor în urma exercițiilor treptate e provăzută cu musculatură oțelită, ei nu mai simțesc dureri în măsură cum am simți-o noi cei nepregătiți pentru această luptă. Lovitura care nouă ne ar face rău, lor le e o plăcere, și trainajului multumesc faptul că ei îndură lovituri fără șovăire, cu răsul pe buze, dându-și silința să reînvoieze dublu și îndesat ceea ce au *incasat*, până la complectă dezarmare a adversarului.

De sine înțeles că boxul se practică cu un anumit sistem, cu regulă.

Pentru ca să se obișnuiească la aceasta nesimțire, la început timp îndelungat aplică puțină forță în lovituri, cari cresc apoi progresiv. Sunt măsurii bine căptușite, cari reduc lovitura. În câteva săptămâni de exercere, brațul, peptul chiar și fața, pot *»primi«* lovituri fără a simți durere, lovituri cari mai înainte te-ar fi înflorat. Luptătorul are la îndemână multe locuri de atacat, dar are și posibilitatea de a se apăra, trebuie să se știe folosi însă de momentul potrivit. În alte sporturi rănile și loviturile sunt mai grave ca la box. E bine să constatăm că boxul e un sport nobil, și nu așa de barbar și sângeros cum și-l închipuiesc mulți. Accidentele mortale sunt rare, și până acum nu au fost cauzate de sportul însuși, ci cauza a fost defectele corporale a acelor cari s'au luptat. Mai mult, boxul e un sport igienic, care desvoaltă toate organele armonios.

Cred folositor a adăuga părerea competentă a medicului Dr. Olivier Lenoir, care a studiat accidentele luptătorilor de box: »Boxul englez, nu este sport periculos, dar nu pot zice că e unul din cele mai inofensive. Nu te alegi cu plămâna străpunsă ca la asaltul de floretă, nu-ți frangi brațele și picioarele ca la jocul de fotbal, nu-ți frangi gâtul ca la curse de cai, biciclete etc. Rănile observate la luptele de box,

nu prezintă nici o gravitate, nu diferă de cele pe cari le prezintă luptele cu brațul gol.»

Sportul de box la neamul nostru e foarte puțin desvoalt sau aproape de loc. În general suntem departe de-a practica sporturile și aceasta e în detrimentul nostru. Toate națiunile se întrec și pe acest teren, numai noi stăm cu brațele încruciate. O mișcare sportivă ar fi la locul ei. Sperăm că se va inaugura încurând.

Sportul de box, desvoaltă și organizmul dar și energia, curajul și sângele rece. Având pumnul oțelit, trupul întărit, ai cea mai naturală armă, și ești capabil să pui la adăpost de nemșcare, adversarii chiar mai puternici ca tine.

Boxul îți dă încredere, liniște, siguranță. Musculatura se desvoaltă, privirea se agerește, ești mai hotărât, curajul crește cu încrederea în puterile-ți proprii. E un sport mai sănătos ca oricare altă gimnastică căci leagă fizicul cu moralul.

Acest sport face din oameni, bărbați hotărâți energici cari se vor ști apăra cu demnitate, pe ei, pe-al lor, se vor face respectați, temuți și cari vor ști răspunde nedreptății, brutalității și glasului țării, când va reflecta la persoana lor.

(Estrita)

Eac.

Intrunire din cercul Șaș, ținută în 18 Sept. 1912, a spus în prezența mai multora și publice, că „este secret public, că primministrul Ungariei este cel mai mare panamist din Europă”. Acesta e un fapt, care dacă s'ar adevări, ar trebui pornită contra lui Lukács cercetare criminală și el ar fi expus disprețului public.

Urmează fasiunea lui Désy. El declară, că față de acuză se simte nevinovat și spune pe scurt, că el a ridicat o asemenea acuză și în parlament. În 22 Maiu 1912, cu ocaziunea unei scene turbulente a zis, cu referire la partidul muncii, că cum poate face asemenea lucruri un partid, care a fost ales cu bani defraudati? El a voit să verifice aceasta acuză în cameră, dar nu i s'a admis. După aceea tărziu a făcut acuză în public, la cercul Șaș, având intenția, că acuză să ajungă înaintea forului just, iar competent.

A luat apoi cuvântul apărătorul Dr. Vásonyi și într-o vorbire lungă a făcut propunere în privința motivării, înșirând dovezile și oferindu-se a dovedi între altele și cazul cel mai grav, că erarul a dat partidului muncii o sumă horrendă.

După răspunsul procurorului și replica lui Vásonyi, prezidentul amână continuarea pertractării, pe oarele 4 după amiază, când se va publica decizia tribunalului în privința ascultării martorilor, în chestiunea dovedirii.

După amiază prezidentul anunță, că vor fi ascultați toți martorii apărării, afară de Wekerle. Au fost ascultați apoi martorii în afacerea caselor din Zlatna. Sunt toți oficiali și fasionaază în favorul lui Lukács. După aceste pertractarea s'a amânat pe azi la oarele 9.

Știri din Bucovina.

Cernăuți, 25 Mai 1913.

Politice.

„Clubul român“ a căzut de acord cu deputații ucraini să pornească o acțiune comună în chestia siluirii limbii românești și ruțene la judecătoarele din Bucovina. Punctul de vedere al Romanilor și Ucrainilor și protestul în contra hotărârilor luate de președintele Pieța, cari sunt în flagrantă contradicție cu legile fundamentale de stat, va fi stabilit în un memorandum comun și în același timp amândouă cluburi parlamentare vor îndrepta interpelații în parlament.

Clubul parlamentar român a ținut o ședință în chestia limbii românești la diregătorile statului și a hotărât să intervina la guvernul central pentru respectarea limbii noastre. S'a mai hotărât ca pe viitor, la dorința fiecărui deputat, președintele e dator să convoace ședința clubului întreg. Instituțiile culturale și economice, precum și comunitățile române bucovinene sunt datoare, ca în toate afacerile obștești să se adreseze clubului parlamentar român, care e dator să lucreze și să se străduiască pentru împlinirea dorințelor a legătorilor lor.

Culturale.

— Vineri în 6 Iunie a. c. va reprezenta „Armonia” pe scena teatrului municipal „Sandă” de Al. G. Florescu.

— Societatea culturală „Junimea” din Craiova vizitând Bucovina, va aranja Duminecă în 1 Iunie st. n. în sala teatrului municipal din Cernăuți un festival, la care actorii teatrului național din Craiova vor juca o piesă teatrală, se va declama, iar secția de dans a acestei societăți va executa dansuri naționale românești. Se vor mai executa exerciții de ordine și gimnastică de salon. Festivalul acesta se va aranja sub egida „Soc. p. cult. și lit.” din Cernăuți, iar venitul curat este menit pentru școlile particulare rom. din Bucovina.

— Trupa de teatru românesc „Petre Licu” sub conducerea d-lui C. Belcot cu concursul artiștilor Teatrului Național din București, va da cu începere de 15 Iunie n. în Teatrul municipal o serie de reprezentații cu următoarele piese:

1. Regulus Codoveanu, jude-structor, comedie în 3 acte de Bisson. 2. Doctorul fără voie, comedie în 3 acte de Molière. Spectacolul se va începe cu piesa Săracul Dumitrescu, satiră într'un act de G. Ranetti. 3. Cărbușii, comedie în 3 acte de Brieux. Spectacolul se va începe cu piesa: O soacră, comedie într'un act de Caragiale. 4. Frica săracului comedie românească cu cântece în 3 acte de M. Pascaly. Spectacolul se va începe cu piesa: Moș Odinoară. 4. Trei crai dela rășarit, comedie în 2 acte de B. P. Hașdeu. Spectacolul se va începe cu Arieiul și Sobolul, comedie într'un act de V. Efftimiu. Spectacolul se va încheia cu versuri de toată trupa.

In chestia orfelinatului.

— O scrisoare din America. —

Doamna Emilia Dr. Rațiu ne-a pus la dispoziție spre publicare o scrisoare adresată dânselor de dl Ioan Pop, preot gr. cat. român în America, în chestia orfelinatului proiectat.

Publicăm aci scrisoarea, cu observarea, că nu suntem de părere a se crea orfelinate pe baze profesionale, cum scrie părintele Pop.

Scrisoarea, în care se ating și unele momente din viața Românilor din America, este următoarea:

Aurora Ills, 2 Martie 1912.

Prea onorată Doamnă!

V-am primit prețuitele știri și Vă mulțumesc din adâncul inimii de viul interes ce-l purtați pentru noi cei înstrăinați. Mă mir mult că-mi scrieți, că nu ați primit scrisorile mele și mai ales cea în care V-am trimis mai multe recipise postale, cu cari am trimis bani pentru cărți și călindare, cari în urmă mi-au sosit cam în 20 Februarie de pe toate locurile în număr de peste două sute, cari le-am distribuit la popor și s'a bucurat mult de ele. Acuma sunt în toată casa românească cel puțin câte două călindare. Cărți încă avem, dar nu multe și de ne-ar trimite și „Asociațiunea” ne vor prinde mult bine, deoarece tinerețea mai ales citește cu sîrguință și stăruiește spre cultivare. Mulți vin de acasă înalțate și aici învață scrisul-cetitul unul dela altul da, să avem chiar școală și învățători. Și aici dar și acasă suntem tare rămași de alte neamuri, dar mai ales acasă nu s'a făcut un institut pentru ocrotirea orfanilor. Aici toate comunitățile catolice și chiar bisericile își au orfelinatele lor, unde sunt ocrotiți și grijiți pruncii orfani, sunt crescuți pe la școli și fac din ei oameni folositori, aplicându-se la ce au chemare. Oare nu ar putea să se facă și la noi asemenea institut în toată diecesă sau cel puțin deocamdată în provincia metropolitană?

Sunt și la noi d. e. la Blaj, la Oradea, la Sighet și la Beiuș dar mai mult pentru orfanii de preoți și învățători, dar ar trebui pentru toți la fel și nu numai pentru etatea de școală ci începând dela orfanii de 2-3 zile până la băieții gimnaziști și academici și la fetele de măritat. Din acel orfelinat apoi prea ușor ne-am putea crește cu timpul clasa de mijloc, ba și economii cu capete mai deschise. Și dacă noi să raci fiind, nu am putea în alt mod, să se facă pe o normă de asigurare, căci atunci și cel mai sărman om s'ar năsi a contribui știind că pentru băiatul său contribuie. Să se facă un început cât de neînsemnat din partea damelor române. Să se recerce părinții, că dacă vor contribui anual cu o sumă oarecare pentru băiat la caz de lipsă și în primii în institut. Părinții de aici cred, că ar primi foarte bucuos o astfel de instituțiune și ar da bucuoși cvota anuală.

Zilele trecute am fost în orașul Oltaga, I.Ms unde o biată femeie după un accident groaznic aprinzându-și hainele pe ea a ars și după suferință de 3-4 ore a decedat, rămânând bărbatul cu 4 minorenii, o fetiță de 7 ani, un băiat de 5 ani, altă fetiță de 3 1/2 și cel mai mic de 1 1/2. Acolo nămai fiind alți români am adus copii în Aurora și i-am împărțit pe la familii, că omul nu-i poate griji. Să avem aici sau acasă orfelinate, ce bine s-ar putea așeza în cazuri de aceste băieți. Dar așa căți băieți nu se prăpădesc din lipsa de grije. Contemplați ideea și o comunicați cu damele noastre de elită și probați un început că eu cred că se poate cu voință tare. Românii noștri sunt miloși în afară de altele în tot satul s-ar putea colecta prin curatoratele bisericesti în cereale, de două ori la an, o dată la îmblăntitul grâului, iar altă dată la culesul cucuruzului. Acela s-ar preface în bani și s-ar trimite la centru, unde s'ar administra conștiențos și dacă ar vedea părinții cum se îngrijesc de orfanii duși la institut, în tot anul ar contribui tot mai mulți așa că minimi s'ar putea face.

Firește că ideea ar trebui discutată prin foi să-și dea părerea cât de mulți, ca să se poată face ceva în cât se poate la perfecțiune. Avem noi acasă oameni cu cap, cari vor avea și voia și timpul și ambițiunea să adune parale pentru un început sau o bază la o așa întărire a neamului. Dacă am fi tractați pe drept un atare institut ar trebui să fie subvenționat chiar și de stat dar despre aceea nici visa nu ar fi lertat ci să-l facem noi din puterile noastre și încă pe bază confesională unul gr. cat. altul gr. oriental (vorbeste și ca preot și ca român). Să-mi credeți că în timp de 10 ani am avea așa un fond decă flește care după starea lui și-ar face datorița, că orfanii noștri ar fi asigurați toți și culeși de pe ulițe și s'ar face membrii folositori națiunei și societății. Eu din parte-mi câtă vreme stau aici în tot anul bucuos contribuiesc cu cel puțin

100 coroane, iar poporul de aici sigur cu 10 coroane de familie. La tot cazul clerul înalt ar avea să dea tot sucursal moral și după putință și material la un așa scop nobil, despre ce eu nici nu mă îndoesc.

Și acum văzând că scrisorile unele nu prea ajung acasă la destinațiunea lor aceasta o trimit recomandată, rugându-vă să meditați asupra celor scrise de mine și dacă ideea s'ar putea întrupa, mergând cândva acasă, voi afla o altă lume mai bună, mai umană, mai plină de speranță într'u viitor tare a mult încercatului nostru neam.

Dea Dumnezeu ca cuvântul trup să se facă...

Al Dv. devotat

Ioan Pop

preot al celor înstreinați.

ȘTIRI.

— 15 Maiu 1913.

Complot contra regilor Serbiei și Greciei (?). Cercurile guvernamentale din Sofia și în special rândurile soviniștilor bulgari sunt agitate din cauza arestării în masă a tuturor șefilor de bande bulgărești, găsiți în Macedonia. Autoritățile elene și sârbești au arestat pe toți acești răsvrățitori, pe sprîjinul cărora guvernul bulgar compta mult într-un eventual război între aliați. Și sunt cu atât mai agitați bulgarii, cu cât din informațiunile confidențiale primite de guvern, rezultă că autoritățile grecești și sârbești — o dată cu arestarea acelor șefi de bande, pe cari bulgarii îi numesc „voivozi” — au descoperit și revoluționari bulgari, cari făcuseră un complot pentru asasinarea regelui Petra al Serbiei și Constantin al Greciei, fapt care va avea ca urmare pedeapsa cu moartea.

Dar pentru biserică. Credincioșii gr. cat. din comuna M. Bardos în 25 Maiu. a. c. au avut deosebita bucurie de a primi unu frumos și prețios candelabru, dăruit de dl Dr. Iuliu Florian, preot militar în Cluj, pe seama bisericelei celei nouă.

Pentru acest dar coratoratul bisericesc gr. cat. din loc. si aduce mulțumită în numele credincioșilor. — Coratoratul bisericesc.

Călduri grozave. Din Paris se anunță: Până Duminecă la prânz a căzut în continuu o ploaie rece, de atunci însă s'a lăsat o căldură de nesuferit. Termometrul arată, în umbră, 30 grade Celsius.

Știri la fel vin din Londra: În întreaga Anglia băntue un curent cald, stăt de dorogitor, cum nu s'a mai pomenit din anul 1881. În capitală s-au îmblănăvit alaltaeri de insolajie șapte persoane, două persoane au și murit din cauza grozavelor călduri.

La hotare. În curând va apare în tipografia universală din București o scriere asupra frumseții și bogăției munților noștri, intitulată „La Hotare” datorită colaboratorului nostru extern dl Dr. George Maior profesor de agricultură. Ea se bazează pe acte și fapte constatate la fața locului, și va aduce foloase reale proprietarilor noștri de munți și de păduri.

Ar fi de dorit ca în special notarii și comunile dela margine și cele cari au păduri mari de pus în tălere să-și procure cartea, care le va fi de mare folos și un povătuitor desinterețat, ca să nu se mai arunce ușuratec valori de sute de mii și milioane coroane în ghiarele streinilor, spre marea pagubă a bogăției noastre naționale. În carte se descrie gestiunea marilor societăți exploatare de păduri în munți — dincoace și dincolo de frontiere. Se poate căpăta dela librărie Ciurcu, Brașov și W. Krafft, Sibiu. Prețul unui exemplar 3 coroane.

Aventura mamei ex-reginei Manuel. Din Paris se anunță ziarului „Piccolo della Sera” că fosta regină a Portugaliei, Amalia, mama ex-reginei Manuel, se va căsători peste puțin timp cu un tânăr englez, mult mai tânăr decât dânsa. În jurul acestei chestiuni se vorbește foarte mult în cercurile din lumea mare și cu deosebire în cercurile orleaniste, cari sânt foarte mult intrigate de această afacere. Aventura aceasta a ex-reginei Amalia durează din primăe luni după proclamarea republicii portugheze și stabilirea în Anglia a familiei regale portugheze expatriate. Ducele de Orleans, șeful casei a decis ca aventura ex-reginei Amalia să fie cu desăvârșire ignorată.

În legătură cu cele de mai sus se spune de pe acum că ex-regina Portugaliei nu va asista la nunta fostului rege Manuel, de oarece familia logodnicei ex-reginei cere cu inzistență aceasta spre a sustrage pe fostul rege de sub influența mamei sale. Această influență ar fi dăunătoare, după părerea familiei logodnicei ex-reginei Manuel, în lupta acestuia pentru recăpătarea tronului Portugaliei.

Direcțiunea „Cordanel” din Fofeldea roagă pe toți cei interesați a lua la cunoștință, că dela 1 Iunie a. c. se strămută cu poșta dela Hosman la Noerich. Dela data aceasta ori ce trimiteri sunt a i se adresa: Hoföld, Ujegyház.

Necrolog. Subsemnații cu inima frântă de durere, facem cunoscut tuturor rudeniilor, amicilor și cunoșcutilor că prea iubită noastră soție, mamă și bunică: preoteasa Maria Popa-Grama născ. Radeș și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului, lu al 56-lea an al etății și al 35-lea an al fericitei sale căsătorii. Rămășițele pămăntești ale scumpei și neuitatei noastre decedate se vor depune spre vecinică odihnă Miercuri în 15/28 Maiu a. c. la 4 ore p. m. în cimitirul bisericeii gr.-or. din loc. Răușor, 14/27 Maiu 1913. — Vinčențiu Popa Grama, paroh ca soț; Letiția Clement Grama, Eleonora George Barescu, Constantin Grama, Marioara Petru Cațaveiu, Vinčențiu Grama, Aurelia Grama ca fil și fice, și mai mulți nepoți și nepoate.

Grindină în comuna românești. După cum suntem informați, în mai multe comune din com. Albei-inferioare a bătut ghiată; mai mari pagube a auzat însă în comuna Cerghedulmare, unde a stricat holdele și ville. Când aducem această știre la cunoștința publicului, nu putem să nu îndemnăm din nou pe economii noștri, a căror întreaș are e recolta câmpului, — să-și asigure produsele contra grindinei. Prin aceasta își fac numai lor un mare bine, căci nenorocirea poate veni în tot momentul. În comuna mai susnumită abia doi au fost asigurați. Aceștia l-și vor căpăta desăgubirea, ceilalți însă vor rămânea fără nici un ajutor în fața pagubei suferite.

Azi, când avem bancă ro mânească „Banca generală de asigurare din Sibiu”, — care stă bucuos la îndemână oricui, nici un econom cuminte să nu întrelase a se asigura. Până la seceriș mai avem cel puțin șase săptămâni, acesta e timp lung și dacă omul se asigură, poate fi liniștit. Adresați-vă la Banca Generală de Asigurare din Sibiu, care are reprezentanți în toate ținuturile, și la ori și care bancă românească. Informațiuni se dau gratuit.

Bulgaria anulează concediile soldaților. Din Sofia se anunță: Oșterii și soldații aflați în concediu, au fost înștiințați să se prezinte de urgență la corpurile lor, întrucât concediile acordate s-au anulat. Aceiași ordin l-au primit toți tinerii plecați de curând în streinătate pentru studii. Această măsură a ministrului de război se interpretează în sensul că războiul între aliați va izbucni în curând.

Dăm în legătură cu aceasta și următoarea știre din Salonic: Autoritățile militare bulgare au invitat pe mahomedanii de pe teritoriile Serres, Drama, Avalla, Demirhissar, Dedeagaci și Adrianopol să între în armata bulgară. Mahomedanii au declarat că își vor face datoria militară în armata bulgară, cu condițiunea ca să nu fie silți a lupta în contra coreligionarilor lor.

Referitor la plecarea soldaților bulgari din Silistra, spre hotarele sârbești, se mai anunță: Impună cu trupele a fost transportat întreg materialul de război, aflat în subteranele fortului Medje-Tabia și tunurile de câmp aduse aici în timpul diferendului român bulgar. Actualmente la frontiera română au mai rămas numai trupele pentru paza graniței.

Nici preot, nici... La locuința sa în Kecskemét a fost aflat mort alaltieri un bătrân de 82 ani Ștefan Ladányi, care trăia numai din mila altora. Se împușcase cu un revolver. Pe masă a fost aflat revolverul cu care-și stinsese viața, iar lângă revolver testamentul, prin care lăsa unei rudeni ale sale toate mărunțișurile ce rămăneau după el. E curios sfârșitul testamentului: „..... și nu-mi trebuie nici preot, nici cantor, nici clopotar și nici slăru. Să-pați-mi o groapă, aruncați-mă în ea și trageți pământ peste mine; sunt mulțumit cu atât, eu, Ladányi István.” Testamentul era datat din 19 Martie, de unde rezultă, că de atunci îl preocupă gândul sinuciderii.

Știri mărunte. Pentru suprimarea mișcării antimilitariste, poliția franceză a făcut alaltieri vre-o 1500 perchiziții domiciliare pe la societățile muncitorești, conducătorii socialiștilor și pe la cluburile antimilitariste.

Filologul Frederic Bendel din New-York a inventat o nouă limbă internațională „vettlang” — afirmative — mai frumoasă și mai ușor de învățat decât „esperanto”, și „volapük”.

În decursul exercițiilor militare, cari au avut loc eri după prânz pe locul de exerciții dela Buda-veche, a explodat o bombă. Doi soldați au fost ucși, 4 răniți grav.

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Invitare.

Rog pe membrii români ai reprezentanței comitatense din comitatul Brașovului — a lua parte la consultarea ce se va ținea mâne Joi seara la 6 oare p. m. în Casina română din Brașov, Țargul Grâului. — Ioan Lenger, președ. clubului român comit.

Dela corporațiunea industrială. După un restimp de trei ani, în care am fost martorii unui scandal provocat în sinul corporațiunei industriale din Brașov de cătră fostul ei președinte Kaszonyi, s'a pus în fine capăt acestui scandal prin ordinațiunea ministrului de comerț, care dă cea mai deplină satisfacțiune secretarului destituit în mod ilegal Crișan și tuturor membrilor corporațiunei, cari au luat lupta în contra abuzurilor și volnicilor săvârșite de Kaszonyi și soți.

Să sperăm, că prin hotărârea ministerială se va lămurii pe deplin situația și corporațiunea industrială l-și va putea relua în curând activitatea normală.

Aviz. Mâne, Joi, la orele 6 p. m. repetiție mixtă [de cântări.

In laboratorului de analize chemice, microscopice și bacteriologice al D-rului Aurel Dobrescu, medic de spital, specialist în boalele interne, se efepluiesc: analize de urină, sânge, sucuri gastrice, scuipat, secrețiuni etc.

Consultațiuni: zilnic dela 1 1/2 — 4 oare.

Brașov, Piața mare (Țargul-Cailor Nr. 4). Numărul telefonului 271.

Din despărțămintele „Asociațiunii”.

— Convocare. —

Despărțământul „Gherla” al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român va ținea adunarea generală anuală la 22 Iunie a. c. 4 oare d. a. în sala școlii gr. cat. din Minthiul Gherlei, cu următorul

Program: 1) Deschiderea adunării. 2) Alegerea unei comisii pentru verificarea procesului verbal. 3) Raportul comitetului cercual despre activitatea sa. 4) Alegerea unei comisii pentru cenzurarea raportului. 5) Alegerea unei comisii pentru încasarea taxelor și înscrierea de membrii. 6) Prelegere populară. 7) Raportul comisiilor alese sub nr. 4 și 5. 8) Conferență. 9) Alegerea alor 2 delegați pentru adunarea generală a Asociațiunii. 10) Eventuale propuneri. 11) Alegerea directorului și a comitetului despărțământului în sensul §-lui 34 al regulamentului pentru afacerile despărțământelor. 12) Închiderea adunării. La aceasta adunare sunt invitați și rugați să participe toți membrii Asociațiunii locuitori pe teritoriul despărțământului „Gherla”, cum și toți, cari doresc promovarea culturii poporului de pe teritoriul acestui despărțământ și vreau să conlucre la aceea.

Gherla, la 20 Maiu 1913. — Dr. Petru Fabian, directorul despărțământului. Dr. Vasile Moldovan, secretarul despărțământului.

Cu ocaziunea adunării generale a despărțământului „Gherla” al Asociațiunii se va aranja petrecere cu joc, la care invită cu toată onoarea. Venitul curat e destinat în favorul despărțământului „Gherla” al Asociațiunii și al Bibliotecii populare din Minthiul Gherlei.

ULTIME ȘTIRI.

Deva, 28 Maiu. În adunarea de eri a comitatului Hunedoarei independenșii au prezentat o moțiune de neîncredere în guvern, sprijinită și de membrii români, în numele cărora a vorbit d-l Dr. Aurel Vlad. Moțiunea de neîncredere a rămas însă în minoritate.

POSTA REDACȚIUNEI.

Tuerius. În curând scrisoare.

Proprietar: Branisoc & Comp. Tip. A. Mureșianu. Redactor responsabil: Ioan Brotea.

Cursul la bursa din Viena.

Din 27 Maiu 1913.

Renta ung. de aur 4% . . . 101.75
Renta de coroane ung. 4% . . . 81.90
Impr. căil. fer. ung. în aur 3 1/2% 73.70
Impr. căil. fer. ung. în argint 4% 83.60
Bonuri rurale croate-slavone . . . 86.60
Impr. ung. cu premii . . . 439.—

MOBILE BUNE

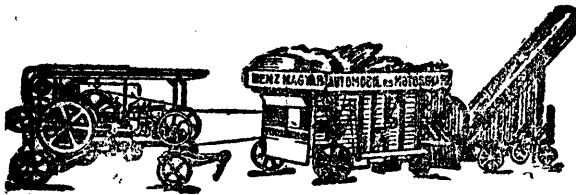
lucrate de măiestri din Braşov, — se capătă în asortiment bogat în
Hala de mărfuri a societăţii industriale din Braşov, (PODUL BĂTUŞILOR)
STRADA HIRŞER Nr. 1.
Pentru lucru solid şi bun se dă garanţie pe cinci ani.

(12-26)

ORIGINAL-BENZ.

Garnituri de treierat

**BENZIN-
Locomobile**
stând şi zăcând
com plectă
garanţie.

Conţinând deplă
tă favorabile.
Preţuri curente
gratis.

Benz fabrica ung. de Automobile şi Motoare A. G.

Budapest, Centrala: V. Dorottya-utca 9.

Fabrica: VII. Ilka utca 31 sz.

Telefon 168-79 şi 29-24.

13-50

Apă minerală. Societate pe acţii a birtaşilor.

Recomandă apa minerală, scoasă după cel mai nou sistem din

Isvorul Bodoker Vilma

de medici recomandată pentru cura catarului organelor de respiraţie la boale învechite, are efect alinător şi vindecător.

Isvorul „Bodoker Vilma“ e îngrijit după spiritul timpului de astăzi, apa minerală e eminentă răcoritoare dietetică şi ieftină.

Administraţia: **Strada Orfanilor Nr. 17. Braşov.**

Telefon 509.

(18-50).

S-a deschis din nou

Restaurantul dela Promenadă

Renovate din nou toate localităţile, modern aranjate două săli de mâncare, cameră separată, Terasă cu mese şi grădină.

Bucătărie de clasa plină, Bere excelentă Dreher, Vin de masă curat. Diferite sorturi, Vin în butelii, Şampanie, Licheruri etc.

Preţuri solide!

Servicii cu atenţie!

Imi iau voie a invita pe On. public din oraş şi jur a vizita Restaurantul, recomand bucătăria care este vestită ca foarte bună. Primesc abonamente pentru cost în Restaurant şi afară cu preţ moderat.

Cu toată stima:

Peter Renovich
birtaş.

14-25

Baile minerale vindecătoare din Előpatak

Cu apă care conţine Radium în cantitate mare, Acid carbonic natural au efect deosebit contra boalelor de stomac, rinichi, ud, mielă, ficat, şi splină, soldină, reumatism, constipaţie, precum şi contra boalelor cari se desvoltă din nervozitate. Cura cu renumita apă de beut Előpatak, urmată după ordinaţia medicală, împreună cu băi reci şi calde, masaj, gimnastică svedică, traiu dietetic dă rezultate foarte favorabile. Sezonul băilor dela 15 Mai până la 15 Septembrie. Staţiune de cale ferată Feldioara (Földvár) şi Sepsis-Sat-Görgy cu comunicaţie ieftină de trăsuri. Locuinţe şi întreţinere ieftine şi elegante. Pentru sezonul prim din 15 Mai până în 15 Iunie şi al doilea dela 20 August până în 15 Septembrie se plăteşte numai jumătate din taxa pentru cură şi muzică. Locuinţa cu 50%, întreţinere mult mai ieftină. Apa minerală Előpatak ocupă primul rang între apele minerale alcaline ce conţine alcaoid de fier se foloseşte şi ca doilorie de casă şi e foarte plăcută amestecată cu vin sau ca beutură răcoritoare. În streinătate precum şi a ţeară să consumă anual mai mult ca un milion de sticle. Locul de trimitere Előpatak şi în cele mai multe oraşe şi case de comorciu en gros.

La dorinţă se trimite şi prospecte franco.

4-6

Direcţiunea.

Abonamente la
„Gazeta Transilvaniei”,
 se pot face ori şi când pe mai îndelungat sau lunar.

Administr. „Gazei Transilvaniei“.

Invenţie nouă!

Prin muncă neîntreruptă mi-a succes invenţia

Cărămidă din material de peatră,

care este cu 25% mai uşoară ca cărămida delut, şi cu 25% mai ieftină. Durabilitatea ei este nepreţuită. Recomand această invenţie celor interesaţi, se poate liferă prompt ori şi ce cantitate.

Informaţii mai de aproape dă:

Weisz Armin

Strada Orfanilor Nr. 7.

La aceasta întreprindere se caută un tovaros cu 10,000 cor.

2-6.

Desfacere de mărfuri
 concesionată de autoritate la

MORITZ KRAUSS

Magazin de tricotaş şi mărunţişuri, — Târgul poamelor Nr. 18.

Intreg stocul de mărfuri se vinde

Cu preţ de minune ieftin

ca ciorapi, albituri pentru bărbaţi şi copii, jiletce de lână, reţele, portofoluri.

6-10.

PFAFF

Maşini de cusut

UNDERWOOD, maşini de scris, ROATE ARMATE „KOSMOS“ roate pentru popor din fabrica de arme Steyr.

OTTO WETZEL,

Braşov, Strada Mihail Weiss Nr. 30.

Atelier de reparaturi pentru maşini de cusut de toate sistemele, maşini de scris şi biciclete. 34-52

F. NÖHMEYER, GRAVEUR BRAŞOV,

Strada Orfanilor Nr. 5. în curte stajul prim.

Execută tot felul de lucrări de gravură, monograme pe tacâmuri şi ciosornice, sigile.

Specialitate.

Monograme tăiate pe perii, garnituri, giante şi bastoane.

Firme pe metal cu litere negre pe uşi, precum şi pe maşini se execută toate înemărimile. 14-24

Atelier dentist special I. de Viena.

CAROL BERNWIESER

fest asistent şi tehnic de primul rang în atelierele din Viena. — Atelier special de Viena pentru dinţi moderni: Ceraana de aur, poduri, :: lucrări de porţelan şi aparate de dinţi. ::

Optuator, supărarea de vine şi regularea pentru vorbit ş. a. 16-25

Oarele pe zi dela 9-12 şi 3-6 care. Duminica şi sărbătoarea dela 9-12 oare a. m.

BRAŞOV, Strada Castelului Nr. 46. Lângă Hotel Continental.

Fabricate clasa primă I

Pentru sezonul de primăvară şi vară recomandăm produsele noastre renumite ca cele mai bune şi auzme:

Stofe de haine pentru dami Cheviot şi Kamgaro.

Stofe de costume pentru dame unicolor şdesen.

Stofe Double pentru paltoane, Ulster şi mantale de dame

Velours şi Plmerstons pentru paltoane de eamă şi paletone

Cheviot şi Kamgaro negru pentru costume salon, irao şi smoking.

Stofe Loden impenetrabile pentru sport şi costume de vânător

Stofe de rniforme pentru locot şi voluntari

Pleduri pentru voiaj, cergă pentru voiaj, aşuri, cal, covoare. etc. etc

Fabrici de postav, mărfuri de modă şi tricotaş.

WILHELM SCHERG & Cie
6-50 **posit de vânzare!**

Fabricate clasa primă I

Vânzare de lemne.

În cancelaria comunei Zerneşti aparţinătoare cercului pretorial Törösvár comitatul Fogara se va ţinea în 29 Maiu 1913 9 oare a m sub preşedinţia prim-pretorului cercual licitaţie publică verbală împreună cu oferte închise, cu care ocaziune si va vinde următorul cuant de lemne al proprietarilor mai jos înşiraţi.

1). Comuna Zerneşti vinde 46181 m³ molitv şi brad lemn de construcţie pretuit fără coaje; 87235 m³ lemne de fag de construcţie şi foc; cu preţul de strigare 501881 cor.

2). Comuna Tohaul nou vinde 2250 m³ de molitv şi 1227 m³ de brad, lemn de construcţie, cu preţul de strigare de 20862 cor.

3). Foşti urbariaşti ai comunei şirnea vând 1559 m³ molitv lemn de construcţie şi foc, cu preţul de strigare 11367 cor.

4). Foşti urbarialiaşti ai comunei Moeciul inferior vând 4156 m³ molitv, lemn de construcţie cu preţul de strigare de 24936 cor.

5). Foştii urbarialiaşti ai comunei Simon vând 12320 m³ molitv, lemn de construcţie, cu preţul de strigare de 73920 cor.

Licitaţia să va ţinea pentru fiecare comună separat în ordinea de mai sus.

Doritorii de a licita să invite ca ofertele închise să le înainteze la primpretorul cercului Bran (Törösvár) cel mai mult până în 28 Maiu st. nou 1913 la 12 oare.

Ofertele trebuiesc fă. ute separat pentru cuantul de al fiecărei comunei.

Ca vadiu trebuie alăturat la fiecare ofert 10 % din preţul de strigare în bani gata sau în hârtie de valoare acceptabile pentru cauziune.

Desluşiri referitoare la condiţiunile de licitare şi contract precum şi la lucrările despre preţurile lemnului şi alte date de lipsă dă oficiul silvanal din Zerneşti verbal sau înscris.

Zerneşti la 20 Aprilie 1913.

Oficiul silvanal reg. uug. din Zârneşti.

7-7